

Nro. 13.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Pénteken Februárius 14-ik napján 1812-ik
esztendőben.

B é t s.

Eő Csász. 's Ap. Királyi Felsége uralkodásának kezdetétől fogva mindenkor méltó tekintetben tartván azoknak érdemeiket, a' kik a' Hazához és a' Fels. uralkodó Fejedelemhez megkülömböztetett hívséggel viseltetnek, és hasznos szolgálatokat tesznek, méltóztatott egy nagy lelkű hazánkfiát, Tekintetes Primóczi *Szentmiklósi László* Urat, Tekint. Nemes Gömör, Nográd, Borsod, és Torontál Vármegyéknek hites Tábla Bíróját, mind tulajdon virtusaira, mind régi Familiájának, 's elhunyt Öseinek a' Fels. uralkodó házhoz való hívségekre, és tündöklő érdemeikre nézve, a' múlt 1811-dik esztendőben October' 19-dik nap-

ján költ kegyelmes rezolúciója által Királyi Consiliusságra emelni.

Már még a' múlt esztendő vége felé is emlékeztünk vala a' felől, hogy az azon esztendőben uralkodott nagy és sokáig tartott meleg időnek a' vizek elapadása is egy nevezetes következése lett volna. A' Dunának szüntelen való apadása egész Februárius 2-dik napjáig tartott, a' midőn a' város és Leopold' külső városa között folyó Dunaágnak felülete egy egész lábnyommal szállott alább a' legkisebb víznél, a' melly t. i. a' Ferentz hídjának kő lábán fel van jegyeztetve. A' Duna vize az 1802-dik esztendőbe Jan. 20-dikán vólt itt, a' mennyire az emberek emlékeznek, legkisebb, melyhezképpent a' nevezett hídnak oszlopán az a' pont jegyeztetett fel, mint a' víz' legalsó gráditisa, a' melly pontig akkor ért a' víz. Minthogy tehát a' víz' felülete az idén ezen pontnál egy lábnyomnyival állott alább, ez nem ok nélkül számláltatik a' mi időnk béli ritkaságok közzé, 's a' nevezett hídon az ezt jelentő pont sem ok nélkül kapta a' vízi épületek igazgatóitól a' *nulla pontnak* nevezetét.

Az is ritkaság, hogy Béts mellett a' Duna a' maga belső ágán kívül, a' melly t. i. a' belső város és Leopold városa közt foly-el, másutt a' Januárius utolsó két heteiben vólt nagy hidegben is, egészszen sohol által nem fagyott, 's a' Februáriusi olvadás e'képpen következvén-el, azt okozta, hogy még eddig telyességgel nem vólt oly nagy jég menés, hogy az itt lévő hidakat megrontotta volna. Reménység van, hogy ha a' tél még egyszer bé nem talál állani, ezen tekintetben nem fog semmi rossz újságunk történni.

Posonyból azt írják, hogy Febr. 10-dikén ott is leg kissebb szerentsétlenségnek okozása nélkül vitte-el a' Duna vize a' jeget. — Ugyantsak *Posonyból* ezeket írják. —

Az Ország gyűlés e' hónap' 7-dikén a' 64-dik, 8 dikán 65-dik ülésit tartotta.

Az ő Cs. K. Felsége születésének ditsősséges neve napját, a' melly Febr. 12-dikén esett, 's a' mellyen ő Felsége a' maga életének 44 dik esztendejét töltötte-bé, az azt megelőzőt vasárnapon ahoz illő fényes méltósággal inneplették *Posonyban*. A' Palatinus ő Cs. Fő Hercegsége, a' maga fő Udvarimesterétől Gróf *Szapáry Úr* ő Excellenciájától, és Gen. Adjutánsától Oberster Gróf *Bekkers Úrtól* kísértetvén, egész Udvari pompával a' fő templomba ment, a' hol az Egri Érsek Báró *Fischer István Úr* ő Excellenciája, mellette a' Szathmári Püspök *Klobuvitzky Péter* és Bosoniai Püspök 's Septemvirális Tábla Assessora Báró *Perényi Károly Úrak* ő Nagyságok szolgálván, mondott nagy misét. A' templomban az oda felgyülekezett Mánások és Karok, Generálisok, a' Katonai-kar, a' fő Nemesség, a' Vármegye és Város Elöljárói, mély tisztelettel fogadták ő Cs. Fő Hertzegségét. A' Templom előtt egy Granadíros osztály paradírozott 's lőtt szálvét annak idejében. Benn a' templomban is Granadírosok állottak kettős sorban. Az Evangelicusok gyülekezete is hasonló buzgósággal innepeltte ezt a' napot, hosszú és boldog életet kérvén könyörgése által ő Cs. K. Felségének a' Mindenhatótól

Orosz Birodalom.

Petersburgból ezeket írták Januárius' 17-dikén: —

Itt azok a' férfiú és asszony személyek, kiknek az Udvarba való bemenetelre szabadságok van, az új esztendő első napján (Jan. 13-dikán) a' bevett rendtartás szerént az isteni tiszteletre az úgy nevezett téli palotába felgyülekezvén, azután mind ezek, mind pedig az itt lévő idegen ministerek új esztendei köszöntésre a' Császár eleibe botsáttattak. Estve álortzás bál volt az udvarnál, mellyen a' nemesség és kereskedők megjelenhettek; a' hivatalosoknak pedig vatsora adatott az úgy nevezett remete épületben.

Spanyol Ország.

Kadiksz, December' 22-dikén. Ezen hónap' 20-dikán reggel az ellenséges ármádia magát *Tarifa* mellett meg mutatván, néki Oberster *Skerrit* egy Anglus regimentel, és Gen. *Capons* egy Spanyol tsapattal, mind együtt valami 2000 emberekkel, eleibe mentek. Az ellenség feles számú tsapatokat küldött előre azon halmok ellen, a' hol az Anglusok és Spanyolok állottak. Ezek reggeli 7 órától fogva estvéli 10 óráig vitéz módon védelmezték tanyájokat, a' midőn magokat a' vár' ágyúi alá vissza vonták. A' Frantziák, kik ilyen módon a' halmokat nem kis vesztéssel elfoglalták, néhány gránátokat vetettek a' városra, sőt puskából is tüzeltek egy darabig arra. —

A' *Tarifát* oltalmazó egész őrző sereg, az Anglusokat és Spanyolokat össze számlálván, áll 5000 emberekből, egy línea hajóból, két fre-gátból, 's néhány ágyús tsajkákból.

Az *Albuferai* Hertzegségről, mellyel Napoleon Császár Marschal *Süchetet* megajándékozta, azt jegyzik-meg némelly levelek, hogy Albuferák vagy Albuerák Spanyol Országban többek találtnak. Vannak Valencia tartományában, Extremadurában, és Majorca szigetén. Mind ezek nem egyebek, hanem bizonyos így nevezett tók, mellyeket még a' *Maurusok* ástak a' víznek azokban való meggyűjtése 's a' földnek az által való nedvesítése végett, Leg mesterterségesebb e'féle tók találtnak *Merida* mellett Extremadurában. Az az Albufera, mellyel *Süchet* megajándékozta, *Valenciában* a' tenger mellett a' Guadalaviar és Jucar között esik; hosszúsága 3, szélessége 1 mértföld; a' tengerrel közösülése van; a' Valenciai szép térségnek öntözésire szolgál; halászatbéli gazdagsága véghetetlen.

Portugallia.

A' Londoni újságokban egy levél jött-ki, mellyet Lisbonából Decz. 22 dikén küldött egy Anglus tiszt egy Londoni barátjához, és ez a' foglalatja: —,

„Tegnap a' Regementől annak téli szállásáról egy tiszttól levelet kaptam. Hirtelen megnyitottam, azt gondolván, hogy az ármádiának mor dúlásáról találok benne valamit. Igen megtsalattattam, minthogy az egész levélnek tsak a' vólt a' foglalatja, hogy miként tölti idejét az ármádia a' téli szállásokon. A' tisztek vadászattal töltik a' napokat, és oly kevés nyughatatlanságot szenvednek az ellenségtől, mintha Angliában vólnának. Én már meggyógyulván, nem soká magam is részesülni fogok az ármádiának téli időtöltéseiből. Néhány napok előtt olyan tudó-

sítást vettünk vala a' fő hadi szállásról, hogy ármádiánk parantsolatot kapott légyen, hogy útnak induljon az ellenség felé. Úgy gondolkoztunk, hogy a' mi fő vezérünk *Wellington*, kényszeríteni akarja az ellenséget, hogy fő hadi szállását vigye tovább. De nem soká megmásoltatott ez a' parantsolat."

Nagy Britannia.

Az *Anglus* újságlevelekben és a' Parlamentben is azt kezdték vitanálni egy idő óta a' Ministerekkel ellenkező részen lévők, hogy mi okozta légyen a' múlt Decemberben a' Dániai és Hollándiai partok mellett a' Belt-tengerről haza felé evező *Anglus* hajóknak veszedelmeket. —, "A' mi szerentsétlen hajós seregünknek (így szólnak az említett újságlevelek) előbb olyan rendelkezés vólt eleikbe adattatva, hogy November első napján induljon vissza Anglia felé. Az alatt más parantsolat érkezett hozzá, melynek a' vólt a' foglalata, hogy Decz. 1-ső napjáig maradjon a' nevezett tengeren. Nem soká a' második parantsolatnak vétele után elkövetkeztek a' rettentő szélveszek. E' nélkül a' második parantsolat nélkül Anglia nem vesztette volna el három línea hajóit és 2000 derék hajós legényeit, és most nem kénteleníttetnének ezer familiáink gyászoló ruhát viselni. Hogy ezen szerentsétlenek előre ellátták veszedelmeket, meg tettzik abból, hogy a' Sz. György nevű línea hajóról egy levelet küldvén Kapitány *Guion* egy barátjához, a' ki a' tengeri *Canceláriánál* szolgál, ezen levélben egy petsétes írást zárt, a' melly az ő testamantomát és familiai rendelkezéseit foglalta magában.

Említett barátjához e'képpen írt Kapitány *Gunion*: — „

„Ha azt fogod hallani, Barátom, hogy a' Sz. György nevű hajó Angliába megérkezett (de én igen félek az ellenkezőtől), ezen petsótes írást azonnal égesd-el: ellenben ha azt találod hallani, hogy mi ezen hajóval a' tengerbe vesztünk, ezen esetben haladék nélkül add által ezen írást a' testvéremnek. „

A' Parlamentomban *Whitbread* tette-fel azt a' kérdést, hogy mi okozta legyen ezen szörnyű veszedelmet. Az ő kérdésire *Jorke* Úr a' tengeri Cancellaria Lordja (előülője) felelt, mindenekben keserves érzékenységet gerjesztő felindulással. „

„A' mi, úgymond, a' *Héró* nevű línea hajót illeti, úgy láttzik, hogy ennek elveszését az okozta, hogy a' hajón lévők a' magok ítélettételekben megtsalattattak, a' melly megtsalattatást a' veszedelmes tengerek és a' szélveszek gyakorta elkerülhetetlenekké szokták tenni. Úgy látszik, hogy a' hajós tisztek, a' Hollandiai partok mellett lévén azt gondolták, hogy az Anglus partok mellett vannak, melyhezképest úgy ítéltünk, hogy a' *Hérónak* veszedelmét mos an éppen azok a' környülállások okozták, a' mellyek tavaly a' *Minotaurusét*. —

„A' Sz. Gyögy és *Defensor* veszedelmek pedig másképpen esett. A' Belt-tengeren lévő Komen-dánsnak Admirális *Rayoldnak* meg vólt parantsolva, hogy az oltalmazása alatt lévő hajókkal való haza indulást Novembnr 1-ső napjánál tovább semmi okra nézve ne halaszsa; sőt ha jónak fogja találni, előbb is megindúlhat. Ő tehát a' *Hanöe* öbliből Nov. 1-ső napján útnak in-

dúlt, de azt még is November' közepéig, a' szélveszek miatt három versben kényszerítettvén oda vissza térni, el nem hagyhatta. November' 15-dikén, midőn még a' Belt-tengeren vóltak a' hajók, újabban rettentő szélvész jött reájok, a' melly egy nagy kereskedő hajót a' vasmatskáról elszakasztván, azt szerentsétlenül a' Sz. György nevű hajónak tsapta átállólag, melly is e' miatt a' parthoz tsapattatván, evezőjét elvesztette, 's vitorlafáit elvagdalni kénytelenítettett. Ekkor tsak ugyan megmentetett nagy bajjal az elsűjdedéstől, és a' *Wingoe* öblibe vitettetvén, ott a' mint az idő engedte, megfoldoztatott; az ő tartalék árbotzfái helyre igazítottak: 's mind ezek után úgy ítélték a' rajta lévő tisztek, hogy elég alkalmas volna arra, hogy az evezést Anglia felé folytathassa. Azon esetben, ha ezek másként ítélték volna, Admirális *Raynoldnak* hatalma lett volna a' maga Admirálisi zászlójával más hajóra menni, 's Sz. Györgyöt elégetni, és az azon tállató embereket más hajón Angliába haza hozni. *Cressy* és *Defentor* nevű Línea hajók a' Sz. Györgynek kísérésire rendeltettek, 's Deczember 17-dikén, minekutánna őket a' szélveszek mind addig tartóztatták volna, Anglia felé mind együtt útnak indultak. Már meghaladták vala a' *Kattegat* öblit, midőn szerentsétlenségekre a' leg veszedelmesebb vidéken ismét a' leg rettenetesebb szélvész támadta meg őket, a' melly Sz. Györgyöt és a' *Defensort* a' tengerbe temette; a' *Cressy* is tsak nagy bajjal menekedhetett-meg. „

Képzelní lehet, így szóll a' Londoni Kurir, minémű felindulásra fakadott *Jork Úr*, midőn ezt az előadást a' Parlamentom eleibe terjesztette,

pedig telyességgel nem azért, mint némelly újságok erősítik, hogy maga is személyes kárt vallott volna a' nevezett hajóknak elveszéseik által, vagy valami rokona azokon elveszett volna, mert nem hiszem hogy csak egyet is elvesztett volna — hanem azért, hogy illy sok derék tengeri tisztjeink és hajós legényeink, illy irtóztató módon a' tengerbe vesztenek. *Withbread* Úr is, minekutánna a' *Jork* Úr előadását meghalgatta volna, e' képpen szóllott: —,

„Örvendek, hogy kérdésem által ezen magyarázatra alkalmatosságot szolgáltattam, minthogy már most azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy ha szintén az a' szerentsétlenség, a' melly hajóinkat érte, irtóztató nagy szerentsétlenség is, tsakugyan nem egyéb hanem csak szerentsétlenség. A' *Jork* Úr előadása nyilvánóságosan megmutatja, hogy ezen történetet a' maga hibája által senki nem okozta, 's hogy az egész szerentsétlenség olyan okoknak a' következése volt, mellyek ellen minden emberi böltsesség és iparkodás erőtelen. “ — Utoljára azt adta elő *Withbread* Úr, melly nagy részt veszen maga is azon felindulásból, a' mellyel *Jork* Úr ezen tárgyat a' Parlamentom eleibe terjesztette.

A' Londoni újságok kiadták a' laistromát azoknak a' külömbkülömb fegyvereknek és munízióknak, a' mellyek Londonból a' múlt Decz. 31 dikéig Spanyol Országba és Portugalliába, a' folyó hadakozás alatt küldettettek. Spanyol Országba küldöttek — 337,000 flintát, 4600 karabélyt, 860 pisztolyt, 101,000 egész ruhát a' gyalogság' számára, 50 milio töltést, 8,500,000 golyóbist, 35,000 hordó puskaport. Portugalliá-

ba küldöttek — 434,000 flintát, 600 karabélyt, 21,2000 vontlyukú flintát (stutzot), 69000 pistolyt, 50,000 forma ruhát, 18,607,000 töltést, 60,000 golyóbist, 3000 hordó puska port.

Januar. 27-dikén három rendbéli laistromot adott-ki a' Párisi Monitőr azon személyekről, a' kiket az Anglus hajók a' száraz Európai külömb külömb partok mellé hozván, oda kiraktak. A' Frantzia partokra 89 embert raktak-ki; minde-
niknek neve mellé fel van téve, hogy hány esztendő, mi baja van, és hányadik esztendőtől fogva szolgál. Az *Ems* napkeleti partjához 67-tet hoztak és tettek ki Decz. 67-dikén; ezekről azt a' megjegyzést teszi a' Parisi nevezett újság, hogy ezen tsonka - benna, beteg, vagy elidősödött emberek, az 1811-dik esztendei táborozás alatt Spanyol Országban estek az Anglusokhoz fogságra. Ezek többire Lengyelek. A' harmadik laistromban 140 ilyen kitétetődött Európaiak neveztetnek meg. Ezeknek neveik mellett fel vannak azon történetek is jegyeztetve, a' mikor fogságra estek. Ezek többire vagy Frantziák vagy pedig az ő szövetségeseik, a' kik velek együtt Spanyol Országban tsatáznak. Néhányan olyanok is találtnak közöttök, a' kik a' Spanyol insurgenseknél, vagy az Anglusoknál is tettek szolgálatot.

A' Parlamentom' alsó háza egy Commissiót rendelt-ki a' maga tagjai között a' *Long Károly* elölülése alatt, a' végre, hogy a' beteg Király' orvosaitól a' szenvedő Felségnek valóságos állapotját tudakozza-meg. A' Commissió Jan. 10-dikén és 13-dikán tartotta a' maga vizsgálódásait, mellyeknek resultátuma a' Parlamentom' parancsolatjára egy hosszú előadásban kinyomtattott,

Ezt a' Párisi Monitőr is kiadta. Summás foglalatja ennyiben áll: —,

„Az Orvosok egy értelemben vannak az eránt, hogy a' Király nem alkalmas az országlói foglalatosságoknak tételekre; testi egészsége ugyan meglehetőssen helyre állítatott, de elme'éli bomlottsága felettébb terhes, 's e'béli meggyógyulása igen kétséges; ezen nyavalyája tébolyodás (*dementia*) inkább, hogy sem esztelenség (*delirium*), noha a' másodikra is gyakran által lépik. Juliustól fogva sokkal rosszabbúl van ő Felsége mint addig vólt. Azokróla'mik őnnön magát, ételeit 's a' t. illetik, a' mik t. i. egyenesen az ő Felsége személyére tartoznak, egész pontossággal ítélt; jól eltalálja, hogy valamelly tál étel jó-é, vagy rossz; megesmér mindent a' mit kezibe adnak. Az emlékezése igen jó. Tsak bizonyos számú tárgyak eránt nyilatkoztat felette hibás képzelődéseket, a' mellyek szünetlenül az elméjében forognak. Vannak oly idő szakaszai is, a' mellyekben tiszta az elméje, és midőn tisztán előbeszél némelly múlt időbéli anekdotákat, hanem a' most folyó tárgyak felőli nem tud egyenesen ítélni. Úgy láttzik, hogy Királyságának felfüggesztődése által is nagyon megilletődött elméjében, 's ez által sokkal állandóbbá tétetett tébolyodottsága.

Napkeleti India.

Tudjuk, hogy a' Szövetséges Belgiumnak a' Frantzia Birodalomhoz lett tsatoltatása által annak még addig megmaradott gazdag birtoka t. i. Jáva szigetének nevezetes városa *Batavia* is Frantzia tulajdonná lett vólt. A' múlt esztendőben Deczember' elején jelentődött az újságokban,

hogy a' Napkeleti Indiai Anglus tengeri erő ezen szigetnek elfoglalására is egy expedíziót rendelt légyen-ki, a' melly oda útnak indulván, a' szélvész által nagyon megrongáltatott — továbbá, hogy Napoleon Császár a' nevezett szigetnek megtarthatása végett három Fregátokat fegyveres seregekkel megrakatván, azokat Európából Batáviának segítségére küldötte légyen, de a' melly Fregátokat előbb, hogy sem *Jáva* szigetéhez érkezhettek volna, az Anglusok *Madagaskár* mellett megtámadták, 's egyiket a' tsatában, a' másikat pedig a' *Tamatave* öbliben elfogván, a' harmadik Frantzia Országba haza szaladott. Így folyván Napkeleti Indiában a' környűllállások, nagy figyelemmel várta az Európai közönség, mire mehet az Anglusok' expedíztója *Batáviával*? — Már még a' múlt Januárius' elején kijött Frantzia 's egyéb Európai újságokban is olvastunk annyit ezen tárgyról, hogy az Anglusok valósággal megérkeztek *Jáva* szigetéhez; Batáviához nem messze seregeiket a' partra kiszállították, a' Generális *Jansens* vezérlése alatt lévő Batáviai őrző sereggel megverekedtek, a' melly a' tsata után Batávia városát oda hagyni jónak találván, magát a' sziget' belsőbb részire vette, melly után az Anglusok Batáviát elfoglalták. A' Gen. *Janses*től ezen történetről a' Frantzia hadi Ministerhez érkezett hivatal szerént való tudósítást, ha szintén már régitske is, a' historiai egymásból való folyásra nézve a' M. Kurirban is kinyomtatni még most is szükségesnek ítéltük. E'képpen következik: —,

„Az Anglusok régtől fogva gyanított expedíziója végezetre Augustus' 4 dikén megmu-

tatta magát Jáva szigete mellett. Az Anglus seregek Batáviától napkelet felé 3 óra távolságra Aug. 5-dikén fogtak a' kiszálláshoz, a' mellynek nem lehetett ellene állani, azért, minthogy az, az ő hajóikon lévő ágyúknak védelmezések alatt történt. Minthogy magának a' fő városnak, Batáviának, nintsen erőssége: erre nézve a' mi seregeink abból Aug. 7-dikén, minekutánna ott találtató magazinumaiikat és Indiai portékáikat meggyújtották volna, kijővén, azon sántzokkal körülvétetve lévő lógerbe szállottak-bé, mellyet a' volt Kormányozó Gen. *Daendels*, még Európába lett vissza útazása előtt kiméretett és megerősített volt. —

„Aug. 10-dikén megtámadta szélső vígyázóinkat az ellenség, 's őket néminémű ellentállás után vissza nyomta. Mi Aug. 22-dikén az ellenséges batteriákra találván azokra reájok ütötünk, 's elrontatások végett egész estvig folytattuk az azokra való ágyúzást. Azonban a' mi erősségeink is sok kárt vallottak, számos ágyúink, sok embereknek kiváltképen ágyúzókknak elvesztése után, haszonvehetetlenekké lettek. A' következett éjjelt, a' napot, 's a' második éjtzakát is mind a' két rész a' maga erősségeinek megigazgattatásokra fordította. —

„Augustus' 24-dikén ismét próbát tettünk az ellenséges batteriák ellen, olyan tzelzással, hogy az azokban találtató ágyúkat bészegezzük és a' sántzokat elrontsuk. Három tsapatokban indultunk előre. A' bal felől menő tsapat az útban elől talált akadájok miatt nem érkezhett meg elég jókor az ellenséges batteriák' bal szárnyára. Jobb felől menő tsapatunk 15 lépésnyire közelé-

tett a' batteriákhoz. A' harmadik pedig, melly az ellenség' bal szárnya megé való kerülésre vala kirendeltetve, az Anglus sántzok közzé rohant és két bateriájokat elfoglalta: hanem, minthogy a' más két tsápataink ezzel egyenlő lépést nem tarthattak, kéntelenek vóltak kevés vesztéssel minnyájan a' magok sántzaik közzé vissza térni, mellynek igen heves ágyúzás lett a' következése, a' melly akkor nap egész estvig, 's a' következett nap is reggeltől fova ismét estvig tartott. Sok emberünk elveszett; sántzaink és ágyúink nagyon megkárosítottak. A' reánk következett éjjelt sántzaink igazíttatásokra fordítottuk: de az ágyúk közzül tsak keveset fordíthatunk haszonra, rész szerént a' tajgák öszsze romlása, rész szerént a' golyobisoknak elfogyása miatt. Természet szerént azt lehetett várunk, hogy közönséges próbát teszen az ellenség. Seregeink, a' kik többire Indiai születésűek, 's kivált ágyúzók, mind eddig nagy bátorságot és hidegvérúséget bizonyítottak. A' rendelések, hogy valamiképpen vígyázatlanúl meg ne lepettessünk, a' jó vígyázat eránt minden felé megtétettek. —

„Aug. 26-dikán nap' feljövedele előtt egy órával szélső vígyázókhoz menvén, midőn ott Generális *Junellel* beszélgetnék, egyszerre hírül adta a' nagy kiáltás, 's a' puskatúz, azt, hogy az ellenség légerünk' jobb szárnyára reá ütött. A' puskatúz mind két részről közönségessé lett; hanem az ellenség sántzaink közzé bérontván, a' mi azokban lévő seregeink megzavarodtak; 's a' se-téttség még nagyobbá tette a' zavarodást. A' seregek, a' tiszteknek minden iparkodásaik és kérelmek mellett is folytatták a' hátra felé való nyo-

múlást. Három versben voltam oly szerentsés, hogy egy tsoportot megállíthattam; sőt ugyan ezen tsapat egy versben a' dobszót halván még előfelé is kezdett néhány lépéseket tenni. Épen ekkor tettek könnyű ágyúzóinkegy próbát, de drágán fizették. A' lovasságunk, melynek az ellenségre kellett vólna tsapni, a' szükséges fordulásokat meg nem tehette, mivelhogy gyalog tsoporjaink meg lévén zavarodva, minden oldalról tüzeltek. Már futásban foglalatoskodtak tsapatjaink, mikor a' parantsolatot vették, hogy hátráljanak. Míg ezek a' mi jobb szárnyunkon történtek, az alatt a' bal szárnyunkat az ellenség megkerülte. Batteriáink, a' mellyek hátrálásunknak fedezésire vóltak rendeltetve, kötelességeket ugyan igen jól megtették, de az ellenségnek líneánkon való keresztúlrontását tsakugyan meg nem akadályoztathatták. Ezen szempillantattól fogva az Indus katonák megfutamodván, fegyvereiket elhányták, forma ruháikat levetették, 's minden felé széllyel szaladoztak, sokak elfogattattak, sokak pedig az erdőkben és motsarak között kerestek menedék helyet magoknak. —

„Lord *Minto* az Anglus Indiai fő Kórmányozó, hozzám küldvén azt javasolta, hogy adnám a' Britanniai Felség' oltalma alá magamat. Az ő ajánlására azt a' természet szerént való választ adtam, hogy nem fogadhatom-el ajánlását. Tsak hamar azután azt kérdezte töllem Anglus fő vezér *Achmuty*, hogy mivel a' mi oltalmazó eszközeink egészszen elfogytak, nem vólna-é kedvem valamelly egyezés eránt való projektomot tenni. Az ő kérdésire is kívánságával ellenkezőleg feleltem, arra határozván ma-

gamat, hogy a' *Jávai* nemzeteknél keressek segédelmet magamnak, melyhezképpent megparantsoltam Gen. *Junelnek*, hogy futó seregeink között a' kiket lehet össze gyűjtván, azokkal sietve jőjön utánnam. —

„Legyen meggyőződött a' Minister Úr a' felől, hogy én ezen szigeten mind addig megmaradni iparkodok, valameddig csak lehet: de el nem titkolhatom egyszersmind Excellenciád előtt tsakugyan azt is, hogy nem lehet reményleni, hogy ide való Indus katonasággal az Európai reguláris seregeknek és az Anglusok réndtartásának, ellenek lehessen állani. —

„Itt lévő két Fregátjainknak, t. i. a' *Médúzának* és *Nymphának* megparantsoltam, hogy evezzenek el innét valamelly Frantzia Országi kikötőhelybe, ne hogy az ellenség' kezire kerüljenek. Kérem Excellenciádat, hogy terjessze Császár ő Felsége eleibe ezt a' szomorú tudósítást, és fogadja el az én mély tiszteletemet, mellyel vagyok —,

„*Jansens.*”

„Költ *Jáva* szigetén, *Tzikapendongban*,
a' *Csoribonai* úton, Augustus' 29-
dikén, 1811-ben.

Az itt említett két Fregátok, t. i. a' *Méduza* és *Nympha*, ezen *Jáva* szigetén előfordúlt kedvetlen történet után a' Gen. *Jansens* rendelése szerént onnét elevezvén, már jó ideje, hogy szerentséssen vissza érkeztek a' *Bresti* kikötőhelybe. — Mi történt pedig ezen Generálissal 's az ő megmaradott kevés népével, azolta, hogy a' *Jávai* nemzetekhez futott, e' felől még semmi újabb tudósításaink nem érkeztek.